

Kannanotto hyvinvointialueuudistukseen

Vanhneuv 16.04.2024 § 11

Valmistelija

Terttu Sorsa

Hyvinvointialueen Ikäihmisten neuvostolta on pyydetty lausunto PSHVA:n hyvinvointialueen palvelujärjestelmäuudistukseen. Lausunto on tarkoitus laatia Ikäihmisten neuvoston kokouksessa 17.4.2024. Laila Hytönen on avannut alustan nettiin kannanottoja varten.

Terttu Sorsa on valittu Rautavaaran kunnan vanhus- ja vammaisneuvoston edustajaksi Ikäihmisten neuvostoon ja toivoisi saavansa Rautavaaran vanhus- ja vammaisneuvoston kannanoton hyvinvointialueen palvelujärjestelmäuudistukseen. Kokoukset kuitenkin osuvat peräkkäisille päiville, jolloin lausunto on jo viittä vaille valmis.

Oheisissa liitteissä on materiaalia, johon vanhus- ja vammaisneuvosto toivottavasti tutustua ennen kokoustanne 16.4. Rautavaaran vanhus- ja vammaisneuvostolta toivotaan eväitä Ikäihmisten neuvoston kokoukseen.

Terttu Sorsa esittelee itsensä ja hyvinvointialueen palvelujärjestelmäuudistusta. Uudistuksen tavoitteena on turvata peruspalvelut ja monistaa palvelutarjontaa esimerkiksi digipalveluiden ja kotiin tuotavien palveluiden myötä. Tavoitteena on myös ammattilaisten yhteistyön lisääminen. Palvelujärjestelmän uudistaminen on välttämätöntä, sillä väki vanhenee ja hyvinvointialueet ovat tällä hetkellä alijäämäisiä.

Keskustelua digipalveluista. Miten digipalveluissa huomioidaan todella vanhat, vaikeasti vammaiset, muistisairaat ja vaikeasti mielenterveysongelmaiset? Terttu Sorsa kertoo, että myös lähipalveluille on jätetty resursseja.

Palveluntarpeen arviointi hoidetaan jo nykyisin usein puhelimitse, mutta monille terveydenhuollon asiakkaille ei ole aina selvää, että puhelinkeskustelussa on kyse palveluntarpeen arvioinnissa. Myös selkokielisyys ja viestintä tuntuu epäselvältä, sillä terminologiaa ei aina avata.

Digipalveluille asetettujen tavoitteiden realistisuus mietityttää. Onko tavoite (25 prosentista käyttäjistä digipalveluiden piirissä) realistinen? Terttu Sorsa huomauttaa, että tavoite 25 prosentista koskee koko väestöä, ei vain vanhuksia. Etenkin nuoret käyttävät digipalveluja sujuvasti. Vanhus- ja vammaisneuvosto pohtii, että Rautavaaralla kaikki ihmiset eivät kuitenkaan ole internetin tai edes puhelinyhteyksien äärellä.

Keskustelua siitä, ettei ainakaan vielä tavoitteet toteudu. Vanhus- ja vammaisneuvoston jäsen kertoo, ettei puhelimeen ole vastattu, joten ihmiset ovat kävelleet hakemaan apua terveyskeskuksesta. Puhelinpalvelut eivät ihmisiltä kuultujen kokemusten perusteella toimi.

Kysymys kotiin vietävistä palveluista. On epätietoisuutta, toimiiko turvaranneke kaikkialla, myös syrjäseuduilla.

Terttu Sorsa avaa seuraavaksi kotiin vietäviä palveluita.

Kotiin vietävät palvelut mietityttävät. Annetaanko vanhojen ihmisten edelleen asua omissa kodeissaan, vai pakotetaanko heidät asumaan lähemmäs keskustoja? Kuinka yhdenvertaisuus ja itsemääräämisoikeus toteutuvat haja-asutusalueilla ja syrjässä asuvien kohdalla? Mikä on vaihtoehto, jos kotisairaanhoidoa ei tuoda syrjässä asuvien koteihin? Ilmeisesti kotiutus ei aina onnistu. Jatkuuko kotihoidon käyntien vähentäminen jo entisestään?

Sosiaalityöntekijöiden tärkeydestä pitää viestiä hyvinvointialueen suuntaan. Sosiaalityöntekijöillä on tärkeä rooli osana hyvinvointia. Terttu Sorsa arvioi, ettei kaikki sosiaalityöntekijöitä ei olla viemässä pois.

Nykytilanteessa vaikuttaa siltä, että ihmistä pompotellaan palvelusta toiseen. Pompottelun kaltaisesta ilmiöstä pitää päästä pois.

Terttu Sorsa kertoo liikkuvista palveluista. Ammatillaiset eri puolilla hyvinvointialuetta ovat käytettävissä ja käyvät hyvinvointipisteillä. Keskustelua siitä, saadaanko hoitajia liikkuviin palveluihin.

Terttu Sorsa kertoo, kuinka hyvinvointialueella yritetään yhteensovittaa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidot toiminnot järkevästi. Vanhus- ja vammaisneuvostossa keskustellaan, että tavoite on hyvä.

Terttu Sorsa avaa väestörakenteen kehitystä tulevaisuudessa.

Vastaanottopalveluissa pyritään hillitsemään kustannuksien kasvua.

Terveyspisteissä käy palvelutarpeen mukaan työntekijöitä eri terveydenhuollon ammattilaisryhmistä. Terveyspisteen toimintaa koordinoidaan terveyskeskuksista käsin.

Kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö Erik Räsänen avaa vanhus- ja vammaisneuvoston pyynnöstä kunnan näkökulmaa asiaan. Rautavaaran kunta on tyytyväinen siihen, että kunnassa säilytetään kaikissa skenaarioissa hyvinvointipiste. Viranomaisvalmisteluissa on huomioitu kunnan pitkät etäisyydet ja korkea sairastavuus.

Terttu Sorsa avaa, kuinka hoivan tarpeen vähentämiseen pyritään varhaisella tunnistamisella ja kotihoidon palveluilla.

Neuvostossa arvioidaan, että erittäin todennäköisesti seurakuntien ja järjestöjen rooli korostuu.

Keskustelua yhteisöllisestä asumisesta. Kuka sen ideoi ja järjestää?

Keskustelua omaishoitajien tilanteesta. Omaishoitajat joutuvat usein puolustamaan oikeuksiaan.

Keskustelua vuodeosastoista. Vuodeosastot ovat tulevaisuuden eri skenaarioissa kaukana.

Keskustelua ohjauksesta. Mistä saa jatkossa ohjausta, minne olla yhteyksissä terveyspalveluiden tai sosiaaliasioiden suhteen? Tuleeko selkeyttä, mistä ohjausta on jatkossa saatavissa? Asiakaspalveluasenne kuuluisi varmistaa. Myös henkilöstön vaihtuvuus on tehnyt vaikeutta kokonaisuuden hahmottamiselle ja palveluiden jatkuvuudelle. Lisäksi ikäihmisille pitäisi viestiä mahdollisimman saavutettavasti, läpinäkyvästi ja selkeästi. Ikäkeskuksen pitäisi palvella, mutta sieltä ei aina vastata, jolloin monet tukea tarvitsevat soittavat hätänumeroon.

Keskustelua hyvinvointialueen johtorakenteista. Hyvinvointialueiden organisaatorakenteet vaikuttavat monitasoitilta. Ovatko erilaiset johtoportaat tarpeen?

Keskustelua hyvinvointialueen palvelujärjestelmäuudistuksen viestinnästä. Viestintä ei ole ikäihmisten osalta saavutettavaa. Hyvä esimerkki on 150-sivuinen uudistuksesta kertova materiaali, josta on vaikea hahmottaa keskeistä sisältöä. Myös palveluiden suunnalla näkee, että käytetty terminologia on vaikeaa. Tehokas viestintä laskisi kustannuksia. Tarvitaan selkeämpää, yleiskielisempää viestintää, mitä palveluita Rautavaaralla on jatkossa käytössä ja mitä kunnan alueella tapahtuu.

Esittelijä

Vapaa-aika ja kulttuuripäällikkö Erik Räsänen

Päätösehdotus

Vanhus- ja vammaisneuvosto antaa luvan Terttu Sorsalle osallistua kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi. Vanhus- ja vammaisneuvosto on tutustunut liitteisiin ja ottaa kantaa hyvinvointialueen palvelujärjestelmäuudistukseen.

Päätös

Vanhus- ja vammaisneuvosto antaa luvan Terttu Sorsalle osallistua kokoukseen pykälän käsittelyn ajaksi. Vanhus- ja vammaisneuvosto on tutustunut liitteisiin ja on keskustellut hyvinvointialueen palvelujärjestelmäuudistuksesta. Keskustelua on kirjattu tämän luvun alkuun.